

Module 1: Introductie in vakgebied, context en spirituele tradities (6 EC)

Module:	Introductie in vakgebied en spirituele tradities	Code:	
Docenten:	Ad de Bruijne, gastdocenten	Periode:	A
Toetsvorm:	Open boek tentamen, presentatie	EC	6
Ingangseis:	geen	Cursusjaar:	2020-2021

Leerdoelen

Je kunt

1. Op hoofdlijnen de belangrijkste christelijke spirituele stromingen typeren, en de onderlinge theologische en praktische overeenkomsten en verschillen analyseren, in het licht van resp. de traditie, de actuele hedendaagse context, en persoonlijke kennismaking en participatie
2. Uitleggen en concretiseren waarom, op welke manier in het algemeen en op welke terreinen van de samenleving in het bijzonder spiritualiteit en de behoefte daaraan aan de orde zijn in de laatmoderne samenleving en welke uitdaging daarvan uitgaat naar kerk en theologie
3. Uitleggen en concretiseren waarom en op welke manier spiritualiteit en de behoefte daaraan aan de orde zijn binnen christelijke gemeenschappen binnen de laatmoderne samenleving en welke uitdaging daarvan uitgaat naar kerk en theologie
4. Uitleggen en concretiseren waarom en op welke manier spiritualiteit en de behoefte daaraan aan de orde zijn in de persoonlijke geloofswegen van laatmoderne christenen en niet-christenen en welke uitdaging daarvan uitgaat naar kerk en theologie
5. Weergeven en analyseren wat de aard is van het theologische vakgebied spiritualiteit, welke visies daarop bestaan en op welke manier het samenhangt met andere theologische en niet-theologische disciplines.
6. De basisbeginselen van spirituele hermeneutiek uitleggen.

Inhouden

De module start met een tweedaagse retraite¹ en een kennismaking met enkele hedendaagse spirituele praktijken en met de manier waarop spiritualiteit zich vandaag manifesteert op persoonlijk, kerkelijk en maatschappelijk vlak. Daarna volgt een introductie in het vakgebied 'spiritualiteit' met speciale aandacht voor de geschiedenis van de spiritualiteit en de Bijbels-theologische basis ervoor. Ook wordt aandacht besteed aan de basisbeginselen van spirituele hermeneutiek. Een volgende stap bestaat uit een typologie van spirituele tradities, die elk geïntroduceerd worden, en waarbij extra aandacht uitgaat naar die tradities die in het vervolg van de master niet afzonderlijk in beeld komen. De module mondt uit in

---

¹ De kosten voor retraites en excursies zijn voor rekening van de student. Bij onvermogen tot betalen kan een beroep worden gedaan op het UniversiteitsOntwikkelingsFonds (zie OER en studentenstatuut).

een nadere analyse van actuele spirituele uitdagingen op persoonlijk, kerkelijk en maatschappelijk vlak en verschillende manieren waarop deze geadresseerd (kunnen) worden. Daarbij komen ook de recente verbindingen tussen spiritualiteit en domeinen als ecologie, zorg, hulpverlening, gender en zingeving aan de orde.

Werkvormen

Hoorcolleges – werkcolleges n.a.v. presentaties – praktijkkennismaking – zelfstudie

Studielast

Contacturen: 30

Literatuurverwerking (inclusief collegevoorbereiding): 120

Opdracht: 18

Toetsing

Open boek tentamen take home (cijfer) - presentatie (voldoende)

Literatuur

Verplicht

	Pag.	Cat.	U.
Inleidingen			
Waaijman, Kees. 2000. <i>Spiritualiteit : Vormen, Grondslagen, Methoden</i> . Gent: Carmelitana, 452-478. 686-764. 858-882. 882-907	150	2	15
Bouwman, Kitty, and Krijn Elzard Bras. 2001. <i>Werken Met Spiritualiteit</i> . Baarn: Ten Have, 13-42. 437-447. 449-459	49	2	4
McGrath, Alister E. 1999. <i>Christian Spirituality : An Introduction</i> . Oxford, UK: Blackwell. 82 -174	90	2	9
Muynck, Bram de. 2008. <i>Een Goddelijk Beroep: Spiritualiteit in De Beroepspraktijk Van Leraren in Het Orthodox-Protestantse Basisonderwijs</i> . (Heerenveen: Groen), 48-80	32	2	3
Holder, Arthur G. 2005. <i>The Blackwell Companion to Christian Spirituality</i> . Blackwell Companions to Religion. Oxford: Blackwell Pub. 15-34	30	2	3
Geschiedenis en tradities			
Sheldrake, Philip. <i>Spirituality : A Brief History</i> . 2nd ed. Wiley-Blackwell Brief Histories of Religion Series. Hoboken: John Wiley & Sons, 2013, 1-20	20	2	2

Sittser, Gerald Lawson, and Eugene H Peterson. 2007. <i>Water from a Deep Well : Christian Spirituality from Early Martyrs to Modern Missionaries</i> . Downers Grove, Ill.: IVP Books.	225	2	20
Spirituele hermeneutiek			
Strobel, Kyle. 2013. <i>Reading the Christian Spiritual Classics : A Guide for Evangelicals</i> . Edited by Jamin Goggin. Downers Grove, IL: IVP Academic, an imprint of InterVarsity Press (290) (selectie)	50	2	5
Peterson, Eugene H. <i>Eat This Book : A Conversation in the Art of Spiritual Reading</i> . Grand Rapids, Mich.: W.B. Eerdmans Pub, 2006, 1-11.	10	2	1
Post-seculiere spiritualiteit			
Smith, James K. A. 2014. <i>How (Not) to Be Secular : Reading Charles Taylor</i> . (Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company).	75	2	5
Lange, Frits de. <i>Licht En Zwaar : Voor Zwevers En Andere Spirituelen</i> . Utrecht: Uitgeverij Kok, 2013.	70	2	5
Heelas, Paul, Linda Woodhead, and Benjamin Seel. 2005. <i>The Spiritual Revolution : Why Religion Is Giving Way to Spirituality. Religion in the Modern World</i> . Malden, Mass., etc.: Blackwell.	100	2	10
Helminiak, Daniel A. 2008. <i>Spirituality for Our Global Community : Beyond Traditional Religion to a World at Peace</i> . Lanham, Md.: Rowman & Littlefield	60	2	5
Swenson, Don. 2009. <i>Society, Spirituality, and the Sacred : A Social Scientific Introduction</i> (version 2nd ed.). 2nd ed. Toronto, Ont.: University of Toronto Press	60	2	5
Hart, Joep de. <i>Zwevende Gelovigen : Oude Religie En Nieuwe Spiritualiteit</i> . Amsterdam: Bakker, 2011.	100	2	7
Praxis			
Alexander Venter, <i>Doing Spirituality. The Journey of Character Formation toward Christlikeness</i> (Kingdom Treasures), 2019, 242-410	170	2	12
Thomas, Vincent Hunink, and Paul van Geest. <i>De Rozentuin</i> . Geheel herz. uitged. Kampen: Kok, 2009. 17-77	60	2	3
Merton, Thomas. <i>Louteringsberg</i> . Utrecht etc.: Het Spectrum, 1949 (403-418).	15	2	1
Reader	75	2	5
totaal			120

Aanbevolen

Holder, Arthur G. 2005. *The Blackwell Companion to Christian Spirituality*. Blackwell Companions to Religion. Oxford: Blackwell Pub.

Sheldrake, Philip. *Spirituality : A Brief History*. 2nd ed. Wiley-Blackwell Brief Histories of Religion Series. Hoboken: John Wiley & Sons, 2013.

Heelas, Paul. *Spiritualities of Life : New Age Romanticism and Consumptive Capitalism*. Religion and Spirituality in the Modern World. Malden, MA: Blackwell Pub, 2008.

Module 2: Contemplatieve spiritualiteit

Module:	Contemplatieve spiritualiteit	Code:	
Docenten:	Jos Douma, Ingeborg te Loo	Periode:	B
Toetsvorm:	Verwerkingsopdrachten en paper	EC	6
Ingangseis:	geen	Cursusjaar:	2020-2021

Leerdoelen

Je kunt:

1. Het eigen karakter van contemplatieve spiritualiteit in vergelijking tot andere tradities en van de verschillende substromingen binnen de contemplatieve spiritualiteit zelf typeren en analyseren, in het licht van resp. de traditie, de actuele hedendaagse context, en persoonlijke kennismaking en participatie
2. Vormgeven aan en beschouwen op persoonlijke contemplatieve spiritualiteit en praktijken
3. Een aantal kernteksten uit de contemplatieve traditie beschrijven, interpreteren, de kern onderscheiden en overwegen.
4. Concretiseren en evalueren op welke manieren contemplatieve spiritualiteit vruchtbaar kan worden gemaakt voor de actuele uitdagingen die zich voordoen
  - a. in persoonlijke geloofswegen in de laat-moderne context.
  - b. op terreinen van de samenleving
  - c. binnen christelijke gemeenschappen.

Vakinhoud

Vanuit de contemplatieve traditie is er aandacht voor onderscheiding, sacramentaliteit en mystiek, tegelijk gaan we in op contemplatie zelf: stilte, gebed en inkeer. De module begint met een tweedaagse retraite.² De colleges starten De module begint met een tweedaagse retraite.³ De colleges starten met een introductie op de contemplatieve traditie vanuit de woestijnvaders en het evangelie van Johannes. De module vervolgt met een introductie op diverse monastieke stromingen, met specifiek nadruk op de benedictijnse spiritualiteit (leefregel en stabilitas) en Ignatiaanse spiritualiteit (onderscheiding). Door vanaf het begin bezig te zijn met spirituele lezing van representatieve contemplatieve teksten ontstaat er een kennismaking met contemplatieve spiritualiteit. Deze tekstlezing gaat gedurende de gehele module door en brengt ook de kenmerkende contemplatieve hermeneutiek in beeld. We gaan in gesprek over welke godsbeelden, wereldbeelden en mensbeelden hieronder liggen. Daarnaast zijn er een aantal verdiepende colleges over Lectio Divina, contemplatieve psychologie, hedendaagse contemplatieve stromingen en praktijken en sacramentaliteit en mystiek in contemplatieve stromingen.

---

² De kosten voor retraites en excursies zijn voor rekening van de student. Bij onvermogen tot betalen kan een beroep worden gedaan op het UniversiteitsOntwikkelingsFonds (zie OER en studentenstatuut).

³ De kosten voor retraites en excursies zijn voor rekening van de student. Bij onvermogen tot betalen kan een beroep worden gedaan op het UniversiteitsOntwikkelingsFonds (zie OER en studentenstatuut).

In de module is er een constante wisselwerking tussen traditie & bronnen en de huidige werkelijkheid in context, kerk en persoonlijk leven.

Werkvormen

Hoorcolleges, werkcolleges n.a.v. presentaties, close reading, praktijkoefeningen, zelfstudie, retraite.

Studielast

Contacturen: 30

Vorbereiding: 78

Opdrachten: 60

Toetsing

Paper (cijfer) - leesverslagen, reflectieverslagen, presentaties (telkens voldoende).

Literatuur

Verwerken voor verslag/ essay (afhankelijk van intensiteit en moeilijkheidsgraad): 15-20 pag NL + 10-15 pag En.

	Pag.	Cat.	U.
Inleidingen			
Bras, Kick, 2001, <i>Werken met spiritualiteit</i> , 169- 185, 262- 269, 437-448	33	2	2
Boot, Lex, 2012, <i>Handboek christelijke meditatie</i> , Zoetermeer, Boekencentrum, 124-132	8	2	0,5
Waaijman, Kees. 2000. <i>Spiritualiteit : Vormen, Grondslagen, Methoden</i> . Gent: Carmelitana, 140-148	8	2	0,5
Traditie en geschiedenis			
Louf, Andre. 1964, <i>The message of monastic spirituality</i> , New York, Desclee Co. 3-40, 51-60, 143-166.	70	2	7
Foster, R. J. 2007. <i>Eén bron, zes stromen: Op zoek naar evenwicht vanuit de grote geloofstradities van de kerk</i> . Gorinchem: Ekklesia, 35-65.	30	2	2
Peters, Greg, 2015, <i>The Story of Monasticism</i> : Grand Rapids: Baker Academics, 1-102, 205-223	120	2	12

Bronteksten			
Anoniem, <i>De wolk van niet-weten</i> . 1995. Vertaling van The Cloud of Unknowing. Ingeleid door André Zegveld. Amsterdam: Karnak, 57-68 (hoofdstukken 1-7) (reader)	12	2	1
Heer, de Jos. & Guigo. 2019. <i>De ladder van de kloosterlingen: Spiritualiteit van de lectio divina</i> . Middelburg: Skandalon. 36-88	53	2	4
Laurent, Frère. 1999. <i>Besef van Gods tegenwoordigheid</i> . Hoornaar: Gideon, 73-88	16	2	1
Paus Franciscus, Laudato Si, VI - <i>De sacramentele teken en het vieren van de rust</i> (233-237) https://www.rkdocumenten.nl/rkdocs/index.php?mi=600&doc=5000&id=10213 (reader)		2	1
Saint-Thierry, Willem van. 2016. <i>Gulden Brief</i> , in: Willem van Saint-Thierry, <i>Godsliefde. Meditatie. Gulden Brief. Leven van Bernardus</i> . Budel: Damon, 235-248	13	2	1
Vromen, Frans (vertaling), <i>Regel van Benedictus</i> , Hoofdstuk 6, 19, 53, close reading, in reader. http://kloosterbibliotheek.nl/bronteksten/basisdocumenten/regel-van-benedictus-tekst/ (reader)		2	1
Ward, Benedicta ed. 1984, <i>The sayings of the desert fathers</i> , Collegeville: Liturgical Press, XVII-XXVII; 195-198 (close reading in college) (reader)	4	2	
Contemplatie			
Casey, M. 1996. <i>Sacred Reading: The Ancient Art of Lectio Divina</i> . Liguori: Liguori Publications, 3-100	100	2	8
Douma, Jos, <i>Het pad van de lectio divina & Dom Bernardus: Aan tafel met het Woord</i> , in: Douma, Jos & Dom Bernardus. 2017. <i>Lezen om te leven. Aan de slag met lectio divina</i> . Berne: Berne Media, 29-45	16	2	1
Keating, Thomas, 2003. <i>Open Mind, Open Heart</i> . (New York: The Continuum International Publishing Group Inc.). 5-31 (en meer pags)	25	2	2,5
Lanzetta, Beverly. 2018. <i>The Monk Within. Embracing a Sacred Way of Life</i> . Sebastopol: Blue Sapphire Boos, 11-62	52	2	3

Merton, Thomas. 2015. <i>Zaden van contemplatie</i> . Budel: Damon, 11-45	35	2	3
Rohr, Richard. 2019. <i>Het Christus Mysterie. Hoe Gods tegenwoordigheid alles wat je ziet, hooft en gelooft kan veranderen</i> . Utrecht: KokBoekencentrum, 11-78	68	2	5
Schwanda, Tom. 2019. <i>'To Gaze on the Beauty of the Lord'. The Evangelical Resistance and Retrieval of Contemplation</i> , 95-117	19	2	2
Traben Haas, Peter, 2018. <i>Contemplative Church</i> . Austin: Contemplative Christians.com, 66-99	33	2	3
Ware, Jeffrey W. 2007. <i>A Lutheran Perspective on Lectio Divina: http://www.soundwitness.org/evangel/Downloads/lectio_divina.pdf</i> (reader)	10	2	1
Quartier, Thomas. 2017. <i>Anders leven. Hedendaagse monastieke spiritualiteit</i> , Berne: Berne Media, 84-98	14	2	1
Contemplatieve thema's			
Heath, E. A. 2017. <i>Mystic way of evangelism - a contemplative vision for christian outreach</i> , Grand Rapids: Baker Academic, 49-60, 122-136	25	2	2
Merton, Thomas, <i>The living bread</i> , (reader)	25	2	2
Smith, Elisabeth & Joseph Chalmers. 1999. <i>Ontmoeting met God. Een introductie tot innerlijk gebed</i> . Gorinchem: Ekklesia, 11-117	107	2	6
Wit de, H. 1996. <i>De verborgen bloei. Over de psychologische achtergronden van spiritualiteit</i> . Kampen: Kok Agora, 11-22, 25-45, 114-174	84	2	7
Reader met teksten, de meeste teksten zijn al benoemd, nog extra:	25		2
totaal			77

Aanbevolen literatuur

- a. Davies, Oliver ed., 1999. *Celtic Spirituality*: Mahwah: Paulist Press
- b. Keating, T., & Slingerland, J. (2017). *Leven uit liefde: Het pad naar christelijke contemplatie*. Utrecht: Kok.
- c. Belisle, P.-D. 2003. *The language of silence: The changing face of monastic solitude*. London: Darton Longman & Todd.

- d. Zegveld, A. 1993. Een plaats om te wonen: Over spiritualiteit en menswording. Baarn: Gooi en Sticht.
- e. De, Waal. E., & Rijswijk, B. 1999. De Keltische manier van bidden. Baarn: Ten Have.
- f. Peters, G. 2014. Reforming the Monastery. Protestant Theologies of the Religious Life. Eugene: Wipf and Stock Publishers.
- g. Verhaeghe, Paul, 2019. Intimiteit. Amsterdam: De Bezige Bij.
- h. State of Contemplative Practice in America, Bush, M., Fetzer Institute., & Center for Contemplative Mind in Society. 2010. Kalamazoo, MI: Fetzer Institute.
- i. Wit de, H. 2015. Contemplatieve psychologie. Utrecht: Ten Have.
- j. Vandekerckhove, B. 2018. De smaak van stilte: Hoe ik bij mezelf ben gaan wonen. Utrecht: Ten Have.
- k. Coe, John H, and Kyle Strobel, eds. 2019. Embracing Contemplation : Reclaiming a Christian Spiritual Practice. Downers Grove, IL: InterVarsity Press.
- l. Jalics, F. (2017). Contemplatieve oefeningen: Een inleiding in de contemplatieve levenshouding en in het Jezusgebed. Gent: Carmelitana.
- m. Seethaler, K. 2016. De kracht van de contemplatie: In de stilte genezing vinden. Berne: Berne Media.
- n. Nouwen, H. J. M. 2014. The wounded healer: Ministry in contemporary society.
- o. Mulholland, M.R. 2016. Invitation to a Journey: A Road Map for Spiritual Formation. Downers Grove: IVP Books.
- p. Quartier, Thomas. 2016. Kiemcellen. Van klooster naar wereld. Berne: Berne Media.

Module 3: Charismatische spiritualiteit

Module:	Charismatische spiritualiteit	Code:	
Docenten:	Mark Hage, Philip Troost en Ronald Westerbeek	Periode:	B
Toetsvorm:	Verwerkingsopdrachten en paper	EC	6
Ingangseis:	geen	Cursusjaar:	2020-2021

1. Leerdoelen

Je kunt

- Het eigen karakter van charismatische spiritualiteit in vergelijking tot andere tradities en van de verschillende substromingen binnen de charismatische en pentecostale beweging zelf typeren en analyseren, in het licht van respectievelijk de traditie, de hedendaagse context, en persoonlijke kennismaking en participatie.
- Vormgeven aan en reflecteren op persoonlijke charismatische spiritualiteit en praktijken (m.n. luisterend bidden/profete en charismatisch pastoraat).
- Concretiseren en evalueren op welke manieren charismatische spiritualiteit vruchtbaar kan worden gemaakt voor de actuele uitdagingen die zich voordoen
  - in persoonlijke geloofswegen in de laatmoderne context
  - binnen christelijke gemeenschappen, en
  - op terreinen van de samenleving.

2. Vakinhoud

Vanuit de drie kernnoties *Geest – Koninkrijk – heilheid* verkennen we in deze module de spiritualiteit van de charismatische vernieuwing, zoals die wordt vormgegeven vanuit de theologie van het Koninkrijk.

De module opent met een introductie op de charismatische vernieuwing in de bredere context van de pentecostale en charismatische beweging en de zogenaamde ‘pneumatologische renaissance’, en focust vervolgens op de charismatische spiritualiteit vanuit de (missionaire) theologie van het Koninkrijk.

Vervolgens verkennen we in een aantal colleges het eigene van deze spiritualiteit, met haar nadruk op Jezus als voorbeeld en bron voor onze vertrouwelijke omgang met God de Vader, en het actief ‘meewerken met God’ in de kracht van de Heilige Geest.

In de tweede helft van de module kijken we hoe dit uitwerkt in de charismatische praxis rond het begrip ‘heilheid’, waarbij het accent ligt op charismatisch pastoraat. We verdiepen ons concreet in gebedsministry, gebedspastoraat en de bediening van genezing. Ten slotte gaan we specifiek in op de missionaire context: wat reikt de charismatische spiritualiteit concreet aan als het gaat om spirituele vragen en behoeften in een post-seculiere samenleving? In de loop van de module volgen bovendien een retraitsdag en een excursie.⁴

---

⁴ De kosten voor retraits en excursies zijn voor rekening van de student. Bij onvermogen tot betalen kan een beroep worden gedaan op het UniversiteitsOntwikkelingsFonds (zie OER en studentenstatuut).

3. Werkvormen

Hoorcolleges, werkcolleges, close reading, praktijkoefeningen, zelfstudie, retraite.

4. Toetsing

Paper (cijfer) – Reflectieverslagen (voldoende)

5. Studielast

College-uren (6 x 4 uur)	24 uur
Zelfstudie (inclusief collegevoorbereiding)	128 uur
Paper	16 uur
<i>Totaal</i>	<i>168 uur (6 ec)</i>

Bijbehorend bijvak onderdeel praxis (zie afzonderlijke modulebeschrijving Module 6)

Praxis (4 x 1 uur)	4 uur
Geestelijke begeleiding (4 x 1 uur)	4 uur
Retraite & excursie	12 uur
Vorbereiding/reflectie	8 uur
<i>Totaal</i>	<i>28 uur (1 ec)</i>

6. Literatuur (inclusief bijbehoren onderdeel Praxis Module 6)

Verplicht

	Pag.	Norm*	Uur
<i>Context van de charismatische vernieuwing</i>			
Anderson, Allen H., <i>To the Ends of the Earth. Pentecostalism and the Transformation of World Christianity</i> (Oxford: Oxford University Press, 2013), hoofdstuk 8	22	10	2
Halldorf, Peter, <i>Vol van de Geest. Hoe de Heilige Geest het dagelijks leven verrijkt</i> (Heerenveen: Ark Media, 2018), hoofdstuk 1	11	15	0,5
Kooi, Kees van der, <i>Tegenwoordigheid van Geest. Verkenningen op het gebied van de leer van de Heilige Geest</i> (Kampen: Kok, 2006), hoofdstuk 1, 2, 5	56	15	4
Tomlin, Graham, <i>The Prodigal Spirit. The Trinity, the Church and the Future of the World</i> (London: SPTC Books, 2011), hoofdstuk 1 en 2	48	10	5
<i>Teksten uit de traditie, ter illustratie</i>			
Harcourt, Paul, en Ralph Turner, <i>Greater Things. The Story of New Wine So Far</i> (London: SPTC Books, 2019), hoofdstuk 2	10	10	1
Wimber, John, en Kevin Springer, <i>Power Evangelism</i> (Ventura: Regal Books, 1986, 2009), hoofdstuk 10 en 12	10	10	1
<i>Charismatische spiritualiteit en Koninkrijk</i>			

Toren, Benno van den, 'De gemeente als begin van de oogst', in: <i>Geestkracht</i>	10	15	0,5
Venter, Alexander F., <i>Doing Spirituality. The Journey of Character Formation toward Christlikeness</i> (Cape Town: Kingdom Treasures, 2019), inleiding en hoofdstuk 1 t/m 10	306	10	30,5
Westerbeek, Ronald, <i>Gemeentecursus Luisterend bidden</i> (New Wine, 2017)	30	20	1,5
Willard, Dallas, <i>Hearing God. Developing a Conversational Relationship with God</i> (Downers Grove: IVP, 1984, 2012), hoofdstuk 1, 2, 5, 8	113	10	11,5
<i>Teksten uit de traditie, ter illustratie</i>			
Best, Gary, 'Joining God in His Work', in: <i>Naturally Supernatural. Joining God in His Work</i> (Cape Town: Vineyard International Publishing, 2005, 2008)	28	10	3
Charismatisch pastoraat			
Burger, Hans, 'Betekenisvol oplappen', in: <i>Inspirare 0</i> (2019)	7	15	0,5
Ganzevoort, Ruard en Jan Visser, <i>Zorg voor het verhaal. Achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding</i> (Zoetermeer: Meinema, 2007), hoofdstuk 3 ('Pastorale modellen')	33	15	2
MacNutt, Francis, <i>Healing</i> (Notre Dame: Ave Maria Press, 1974/1999), hoofdstuk 11 t/m 15	56	10	5,5
Minderhoud, Jan, <i>Genezing en bevrijding 'nu al' en 'nog niet'</i> (Amsterdam: Buijten & Schipperheijn, 2019), hoofdstuk 6, 14	53	15	3,5
Troost, Philip, <i>Energie van de Geest. Het vergeten geheim van een vitaal geloof</i> (Utrecht: KokBoekencentrum, 2019), inleiding en hoofdstuk 1, 2, 5	107	15	7
Vries, Harmen U., 'De dienst der genezing in Nederland', in: <i>Geestkracht</i> 81	15	15	1
Westerbeek, Ronald, <i>Ministrycursus Module 1</i> (New Wine, 2019)	53	20	3
Westerbeek, Ronald, <i>Ministrycursus Module 2</i> (New Wine, 2019)	26	20	2
Westerbeek, Ronald, <i>Ministrycursus Module 3</i> (New Wine, 2020)	52	20	3
Pluriforme context			
Kooi, Cornelis van der, <i>This Incredibly Benevolent Force. The Holy Spirit in Reformed Theology and Spirituality</i> (Grand Rapids: Eerdmans, 2018), hoofdstuk 6	20	10	2
Kraan, Karel, <i>Genezing en bevrijding</i> , Deel 2 (Kampen: Kok, 1984), Paragraaf 1.3, 1.4, 2.2 en 2.3	10	15	0,5
Kraan, Karel, <i>Genezing en bevrijding</i> , Deel 3 (Kampen: Kok, 1986), Paragraaf 1 en 2	14	15	1
Parmentier, Martien, <i>Heil maakt heel</i> (Zoetermeer: Meinema, 1997), hoofdstuk 6	13	15	1
Yong, Amos, <i>Discerning the Spirit(s). A Pentecostal-Charismatic Contribution to Christian Theology of Religions</i> (Eugene: Wipf & Stock, 2000/2018), Hoofdstuk 7 en 8	89	10	9

Selectie uit o.a.: Cunera Buijs and Wouter Welling (ed.), <i>Healing Power. Living Traditions, Global Interactions</i>	45	15	3
Spirituele hermeneutiek			
Keener, Craig S., <i>Spirit Hermeneutics. Reading Scripture in Light of Pentecost</i> (Grand Rapids: Eerdmans, 2016), inleiding en hoofdstuk 1 en 2	56	10	5,5
Reader	100	10	10
Totaal			120

*Verwerken voor verslag/ essay (afhankelijk van intensiteit en moeilijkheidsgraad): 10-15 pag./u (20 pag./u voor cursusmagazines)

Aanbevolen

- Dunn, James D.G., *Jesus and the Spirit. A Study of the Religious and Charismatic Experience of Jesus and the First Christians as Reflected in the New Testament* (Grand Rapids: Eerdmans)
- Fee, Gordon D., *God's Empowering Presence* (Grand Rapids: Baker Academic, 1994)
- Fee, Gordon D., *Paul, the Spirit, and the People of God* (Grand Rapids: Baker Academic, 1995)
- Halldorf, Peter, *Vol van de Geest* (Heerenveen: Ark Media, 2018)
- Kärkkäinen, Veli-Matti, *Pneumatology. The Holy Spirit in Ecumenical, International, and Contextual Perspective* (Grand Rapids: Baker Academic, 2018)
- Kärkkäinen, Veli-Matti, *The Trinity. Global Perspectives* (London: Westminster John Knox Press, 2007)
- Kärkkäinen, Veli-Matti, *Pneumatology: The Holy Spirit in Ecumenical, International, and Contextual Perspective* (Grand Rapids: Baker Academic, 2002)
- Kärkkäinen, Veli-Matti, *A Constructive Christian Theology For The Pluralistic World* (vijf delen: 1. Christ and Reconciliation, 2. Trinity and Revelation, 3. Creation and Humanity, 4. Spirit and Salvation, 5. Hope and Community) (Grand Rapids: Eerdmans, 2013)
- Keener, Craig S., *The Spirit in the Gospels and Acts. Divine Purity and Power* (Grand Rapids: Baker Academic, 1997)
- Keener, Craig S., *Gift & Giver. The Holy Spirit for Today* (Grand Rapids: Baker Academic, 2001)
- Kooi, Kees van der, *Tegenwoordigheid van Geest: Verkenningen op het gebied van de leer van de Heilige Geest* (Kampen: Kok, 2006)
- Kooi, Kees van der, *This Incredibly Benevolent Force. The Holy Spirit in Reformed Theology and Spirituality* (Grand Rapids: Eerdmans, 2018)
- Macchia, Frank D., *Baptized in the Spirit. A Global Pentecostal Theology* (Grand Rapids: Zondervan, 2006)
- Macchia, Frank D., *Jesus the Spirit Baptizer: Christology in Light of Pentecost* (Grand Rapids: Eerdmans, 2018)
- MacNutt, Francis, *Healing* (Notre Dame: Ave Maria Press, 1999 rev.)
- Minderhoud, Jan, *Genezing en bevrijding 'nu al' en 'nog niet'* (Amsterdam: Buijten en Schipperheijn, 2019)

- Morphew, Derek, *Breakthrough. Discovering the Kingdom* (Cape Town: Vineyard International Publishing, 1991, 2006)
- Pinnock, Clark H., *Flame of Love. A Theology of the Holy Spirit* (Downers Grove: IVP, 1996)
- Ponsonby, Simon, *God Inside Out. An In-Depth Study of the Holy Spirit* (Edinburgh: Muddy Pearl, 2015)
- Roozenboom, Siebe M., *Naar een bestaan volkomen. Dogmatische motieven in de fundering en verdediging van de dienst der genezing door theologen van de charismatische vernieuwing in Nederland en de omgang met deze motieven in de Nederlandse hervormde en gereformeerde theologie va de laatste honderdvijftig jaar* (proefschrift, VU Amsterdam, 2007)
- Tomlin, Graham, *The Prodigal Spirit. The Trinity, the Church and the Future of the World* (London: SPTC Books, 2011)
- Troost, Philip, *Energie van de Geest* (Utrecht: KokBoekencentrum, 2019)
- Veenhof, Jan, *De kracht die hemel en aarde verbindt. De identiteit van de Geest van God als relatiestichter* (Utrecht: Boekencentrum, 2016)
- Venter, Alexander F., *Doing Spirituality. The Journey of Character Formation toward Christlikeness*, 2019
- Venter, Alexander F., *Doing Healing. How to Minister God's Kingdom in the Power of the Spirit* (Cape Town: VI Publishing, 2009) [vertaald als: *Groeien in heelheid. Over gebedsministry en het Koninkrijk van God* (Amersfoort: InsideOut Publishers, 2020)]
- Weinandy, Thomas O.F.M., *The Father's Spirit of Sonship. Reconceiving the Trinity* (Eugene: Wipf & Stock, 1995)
- Willard, Dallas, *Hearing God. Developing a Conversational Relationship with God* (Downers Grove: IVP Books, 2012 rev.)
- Willard, Dallas, *Renovation of the Heart. Putting on the Character of Christ* (Colorado Springs: NavPress, 2002, 2012)
- Wright, N.T., *The Challenge of Jesus. Rediscovering Who Jesus Was and Is* (Downers Grove: IVP, 1999, 2015)
- Yong, Amos, *Discerning the Spirit(s). A Pentecostal-Charismatic Contribution to Christian Theology of Religions* (Eugene: Wipf & Stock, 2000/2018)
- Yong, Amos, *Beyond the Impasse: Toward a Pneumatological Theology of Religions and Discerning the Spirit(s)*, (Grand Rapids: Baker Academic, 2003)
- Yong, Amos, *The Spirit Poured Out on All Flesh. Pentecostalism and the Possibility of Global Theology* (Grand Rapids: Baker Academic, 2005)

Module 4: Protestantse spiritualiteit

Module:	Protestantse spiritualiteit	Code:	
Docenten:	Ad de Bruijne, Hans Burger, gastdocenten	Periode:	C
Toetsvorm:	Paper, presentatie	EC	6
Ingangseis:	geen	Cursusjaar:	2020-2021

Leerdoelen

Je kunt

1. Het eigen karakter van protestantse spiritualiteit in vergelijking tot andere tradities en van de verschillende substromingen binnen de protestantse spiritualiteit zelf typeren en analyseren, in het licht van resp. de traditie, de actuele hedendaagse context, en persoonlijke kennismaking en participatie
2. De basisbeginselen van spirituele hermeneutiek toepassen in omgang met spirituele teksten uit de protestantse traditie.
3. Concretiseren en evalueren op welke manieren protestantse spiritualiteit vruchtbaar kan worden gemaakt voor de actuele uitdagingen die zich voordoen
  - a. op terreinen van de samenleving,
  - b. binnen christelijke gemeenschappen, en
  - c. in persoonlijke geloofswegen in de laatmoderne context.

Inhouden

De protestantse spiritualiteit kan worden getypeerd met de drieslag 'Woord – kruis – schepping'. Door vanaf het begin bezig te zijn met spirituele lezing van representatieve spirituele teksten uit de brede protestantse traditie komt het tot een eerste kennismaking met protestantse spiritualiteit. Deze tekstlezing gaat gedurende de gehele module door en brengt ook de kenmerkend protestantse spirituele hermeneutiek in beeld, waarin 'studie' en 'meditatie' kernwoorden zijn. Tot de kennismakende fase behoort ook een schets van de huidige situatie en uitdagingen met betrekking tot de protestantse spiritualiteit. Na de kennismaking worden via een historische invalshoek de verschillende protestantse sub gestalten van spiritualiteit in beeld gebracht (waarbij een accent zal vallen op de gereformeerde spiritualiteit in haar verschillende varianten). Via een systematisch-theologische invalshoek komt de verwevenheid met kenmerkend protestantse positiekeuzen aan het licht. Daarbij ligt de nadruk op de Lutherse en de Gereformeerde traditie. Vervolgens ligt het accent op de spirituele praxis en de aard van de spirituele ervaring binnen het protestantisme. De module loopt uit op een evaluatie van de waarde van de protestantse spiritualiteit, onder meer in Bijbels-theologisch licht en in het licht van de persoonlijke, kerkelijke en maatschappelijke uitdagingen die in de voorafgaande module aan het licht kwamen.

Werkvormen

Hoorcolleges – werkcolleges n.a.v. presentaties – werkcolleges (tekstlezing) - zelfstudie

Toetsing

Paper (cijfer) – presentatie (voldoende)

Studielast

Contacturen: 30

Literatuurverwerking (inclusief collegevoorbereiding en toetsing): 138

Literatuur

Verplicht

	Pag.	Cat.	U.
Bronteksten			
Luther, Martin, Philip D Krey, and Peter D. S Krey. 2007. <i>Luther's Spirituality. The Classics of Western Spirituality</i> . (New York: Paulist Press). (selectie)	50	2	5
Calvijn, Johannes, C.A. de Niet, and W. van 't Spijker. 2009. <i>Institutie, of Onderwijzing in De Christelijke Godsdienst</i> (Houten: Den Hertog) (selectie)	50	2	5
Edwards, Jonathan. 1959. <i>Religious Affections. Works of Jonathan Edwards, V. 2</i> . (New Haven: Yale University Press) (selectie)	50	2	5
Bonhoeffer, Dietrich. 1964. <i>Navolging</i> . Translated by E. A Franken-Duparc. Carillon-Reeks. Speciaalreeks, S 6. (Amsterdam: W. ten Have N.V). (selectie)	30	2	3
Bonhoeffer, Dietrich. 2014. <i>Verborgen Omgang: Over Leven in Gemeenschap</i> . Translated by L.W Lagendijk. (Utrecht: Uitgeverij Kok). (selectie)	30	2	3
Lovelace, Richard F. 1979. <i>Dynamics of Spiritual Life: An Evangelical Theology of Renewal</i> . (Exeter England: Paternoster Press). (selectie)	100	2	10
Inleidende overzichten			
Senn, Frank C. 1986. <i>Protestant Spiritual Traditions</i> . New York, N.Y.: Paulist Press. (selectie)	75	2	7
Robert Kolb, 'Luther on the theology of the cross', in Timothy J. Wengert (Ed.), <i>The Pastoral Luther. Essays on Martin Luther's Practical Theology</i> [Lutheran Quarterly Books], Grand Rapids: Eerdmans 2009, 33-65.	30	2	3
Reuver, A. de. 2002. <i>Verborgen Omgang : Sporen Van Spiritualiteit in Middeleeuwen En Nadere Reformatie</i> . (Zoetermeer: Boekencentrum) (selectie)	50	2	5
Taylor, John H, and Helena McKinnon. 1998. <i>Pilgrim Spirit: An Introduction to Reformed Spirituality</i> . Rhythm of Life. (Norwich: Canterbury Press). (selectie)	75	2	7

George, Timothy, and McGrath, Alister (eds.). 2003. <i>For all the Saints. Evangelical Theology and Christian Spirituality</i> (Louisville, London: Westminster John Knox Press). (selectie)	50	2	5
G.B Kelly, F.B. Nelson, <i>The Cost of Moral Leadership. The Spirituality of Dietrich Bonhoeffer</i> , Grand Rapids: Eerdmans 2003 (selectie)	50	2	5
Visies			
J. Hoek, <i>Gereformeerde Spiritualiteit. Een actuele bezinning</i> (Heerenveen: Groen), 2012 (selectie)	100	2	6
Lane, Belden C. 2011. <i>Ravished by Beauty: The Surprising Legacy of Reformed Spirituality</i> . Oxford: Oxford University Press. (selectie)	100	2	9
Canlis, Julie. 2010. <i>Calvin's Ladder: A Spiritual Theology of Ascent and Ascension</i> . Grand Rapids, Mich.: W.B. Eerdmans Pub. (selectie)	150	2	15
Ecologische spiritualiteit			
Vaughan-Lee, Llewellyn. 2013. <i>Spiritual Ecology: The Cry of the Earth, a Collection of Essays</i> . (Point Reyes, California: Golden Sufi Center). (selectie)	40	2	3
Gustafson, James M. <i>A Sense of the Divine : The Natural Environment from a Theocentric Perspective</i> . Edinburgh: T & T Clark, 1994.(selectie)	50	2	5
Bouma-Prediger, Steven. 2001. <i>For the Beauty of the Earth: A Christian Vision for Creation Care</i> . Engaging Culture. (Grand Rapids, Mich.: Baker Academic). (selectie)	75	2	7
Spirituele hermeneutiek			
Strobel, Kyle. 2013. <i>Reading the Christian Spiritual Classics : A Guide for Evangelicals</i> . Edited by Jamin Goggin. Downers Grove, IL: IVP Academic, an imprint of InterVarsity Press (selectie)	25	2	3
Praxis			
Belt, H. van den. <i>Bloeien, Snoeien En Groeien : Over De Ontwikkeling Van Het Geloofsleven</i> . Studium Generale, Dl. 8. Heerenveen: Groen, 2009. (selectie)	75	2	5
Campen, M. van. <i>Aangaande Mij En Mijn Huis... : Over Het Dienen Van God in Het Gezin</i> . 's-Gravenhage: Boekencentrum, 1991. (selectie)	80	2	5
Reader	130	2	13
totaal			135

Aanbevolen

- a. Holder, Arthur G. 2009. *Christian Spirituality: The Classics*. (London: Routledge).

- b. McGrath, Alister E, and Darren C Marks. 2004. *The Blackwell Companion to Protestantism*. Blackwell Companions to Religion. Malden, MA: Blackwell Pub.
- c. Zimmerling, Peter. 2017-2018. *Handbuch Evangelische Spiritualität ; Band 1: Geschichte. Bd 2: Theologie*, Göttingen ; Bristol: Vandenhoeck & Ruprecht.
- d. Harwood, Larry D. 2013. *Denuded Devotion to Christ : The Ascetic Piety of Protestant True Religion in the Reformation*. Cambridge: James Clarke
- e. Crouner, David, Gerald Christianson, and August Tholuck. 2003. *The Spirituality of the German Awakening. The Classics of Western Spirituality*. New York: Paulist Press
- f. Anttila, Miikka E. 2013. *Luther's Theology of Music : Spiritual Beauty and Pleasure*. Theologische Bibliothek Töpelmann, Band 161. Berlin: De Gruyter.
- g. Reller, Horst, and Manfred Seitz. 1980. *Herausforderung: Religiöse Erfahrung : Vom Verhältnis Evangelischer Frömmigkeit Zu Meditation Und Mystik*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- h. Pol, Frank van der. 2015. *Godsvrucht in Geschiedenis : Bundel Ter Gelegenheid Van Het Afscheid Van Prof.dr. Frank Van Der Pol Als Hoogleraar Aan De Theologische Universiteit Kampen*. Edited by E. A. de Boer and H. J Boiten. Heerenveen: Groen.
- i. Selderhuis, H. J. 2001. *Wandelen Met God : Spiritualiteit in De Negentiende Eeuw : Herman Bavinck, Hermanus Cornelis Voorhoeve, Hendrik De Cock, Guillaume Groen Van Prinsterer*. Telos-Boek. Vaassen: Medema.
- j. Schwanda, Tom, ed. 2016. *The Emergence of Evangelical Spirituality : The Age of Edwards, Newton, and Whitefield*. The Classics of Western Spirituality. New York: Paulist Press.
- k. Coffey, John, and Paul Chang-Ha Lim. 2008. *The Cambridge Companion to Puritanism*. 1st ed. Cambridge Companions to Religion. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- l. Haykin, Michael A. G. 2018. *Eighteenth-Century Evangelicals As Spiritual Mentors: "Love Is Unfurled"*. The Christian Mentor, Volume 3. Kitchener, Ontario, Canada: Joshua Press.
- m. Verleg, Ton. 2017. *Handboek Evangelische Spiritualiteit*. Kampen: Brevier. I+II (980 + 580) (selectie)
- n. Rice, Howard L. 1991. *Reformed Spirituality : An Introduction for Believers*. 1st ed. Louisville, Ky.: Westminster/John Knox Press.

Module 5: Oecumenische spiritualiteit

Module:	Oecumenische spiritualiteit	Code:	
Docenten:	Kerndocenten voorafgaande modules, gastdocenten	Periode:	C
Toetsvorm:	Paper – reflectieverslag – presentatie – participatie in dialoog – interview	EC	6
Ingangseis:	Colleges Modules 1-4 gevolgd	Cursusjaar:	2020-2021

Leerdoelen

Je kunt

1. Op een geïnformeerde en theologisch gefundeerde manier participeren in de oecumenische dialoog tussen verschillende christelijke spirituele tradities (in ieder geval de protestantse, contemplatieve en charismatische traditie)
2. De oecumenische dialoog tussen christelijke spirituele tradities vruchtbaar betrekken op actuele uitdagingen die zich voordoen
  - a. op terreinen van de samenleving,
  - b. binnen christelijke gemeenschappen, en
  - c. in persoonlijke geloofswegen in de laatmoderne context.

Inhouden

De module start met een voorbeeld van een oecumenisch gesprek op het terrein van de spiritualiteit. Vervolgens wordt teruggeblikt op de eerdere modules en in beeld gebracht welke christelijke tradities die minder in beeld kwamen, wellicht belangrijke accenten zouden kunnen toevoegen. Een beperkte voortgaande spirituele tekstlezing vormt daarbij één van de middelen. Uit deze fase komt een lijst naar voren met theologisch-inhoudelijke en praktische thema's die in de oecumenische ontmoeting aan de orde en urgent zijn. Tijdens één of meer studiedagen wordt over die thema's doorgesproken tussen vertegenwoordigers van de drie besproken tradities aangevuld met één of meer externe representanten van niet behandelde tradities. Daarbij krijgen de studenten gerichte opdrachten van voorbereiding (interviews, voorbereiden van bijdrage) en participatie, die hen oefenen in het oecumenisch gesprek over spiritualiteit. Ook moet iedere student praktijkervaring opdoen met een spirituele praxis uit een traditie die hem of haar vreemd is en daarop reflecteren vanuit zijn theologische kennis. De module loopt uit op een evaluatie van de vrucht van een oecumenische dialoog met betrekking tot spiritualiteit voor de actuele uitdagingen op dit terrein in persoonlijk, kerkelijk en maatschappelijk opzicht (zoals naar voren gekomen in de eerste modules). Als concreet toepassingsveld functioneert daarbij de huidige zoektocht naar zingeving. Daarbij kunnen de studenten – naar keuze - één van deze drie dimensies extra benadrukken, eventueel in combinatie met het onderwerp van hun na deze module volgende afstudeerproject.

Werkvormen

Hoorcolleges – werkcolleges (tekstlezing) – werkcolleges n.a.v. presentaties - presentaties en participatie in het kader van een theologische dialoog.

Toetsing

Paper (cijfer) – reflectieverslag – participatie in dialoog – interview (voldoende).

Studielast

Contacturen + toetsing: 32

Opdracht: 28

Zelfstudie, collegevoorbereiding: 108

Literatuur

Verplicht

	Pag.	Cat.	U.
Collins, Kenneth J. 2000. <i>Exploring Christian Spirituality: An Ecumenical Reader</i> . Grand Rapids, Mich.: Baker Books. (selectie)	50	2	3
Plaisier, Arjan. 2020. <i>Zorg Voor De Ziel : Spiritueel Leven Vanuit De Christelijke Traditie</i> . Utrecht: KokBoekencentrum Uitgevers. (selectie)	100	2	5
Foster, R. J. 2007. <i>Eén bron, zes stromen: Op zoek naar evenwicht vanuit de grote geloofstradities van de kerk</i> . Gorinchem: Ekklesia (selectie)	280	2	20
Alexander Venter, <i>Doing Spirituality. The Journey of Character Formation toward Christlikeness</i> (Kingdom Treasures), 2019, 69-92.	23	2	2
Boersma, Hans. <i>Seeing God : The Beatific Vision in Christian Tradition</i> . Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2018. (selectie)	250	2	20
Speelman, H.A, and K. van der Zwaag. <i>Spirituele Oecumene : Over De Vele Vormen Van De Gezamenlijke En Persoonlijke Omgang Met God</i> . Kampen: Summum, 2019 (137-148, 221-230, 231-240, 293-299, 375-384, 485-496, 510-518, 519-528, 563-577, 587-598, 622-628, 658-666, 674-684)	100	2	7
Peterson, Eugene H. <i>Christ Plays in Ten Thousand Places : A Conversation in Spiritual Theology</i> . Grand Rapids, Mich.: W.B. Eerdmans, 2005. (selectie)	250	2	20
Verleg, Ton. 2017. <i>Handboek Evangelische Spiritualiteit</i> . Kampen: Brevier. I+II (980 + 580) (selectie)	75	2	5
Wakefield, Gordon S. 1999. <i>Methodist Spirituality</i> (Peterborough: Epworth Press) (80 p)	80	2	5

Nog nader te bepalen en/of Reader	250	2	21
totaal			108

Aanbevolen

- a. Mursell, Gordon. 2001. *The Story of Christian Spirituality : Two Thousand Years, from East to West*. Oxford: Lion.
- b. Chan, Simon. 1998. *Spiritual Theology : A Systematic Study of the Christian Life*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press.
- c. Coulter, Dale M, ed. 2016. *The Spirit, the Affections, and the Christian Tradition*. Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press.
- d. Courey, David. 2015. *What Has Wittenberg to Do with Azusa? : Luther's Theology of the Cross and Pentecostal Triumphalism*. T & T Clark Theology. London: Bloomsbury, T & T Clark.

Module 6: Verplicht bijvak (inclusief Methodologie 1+2)

Module:	Bijvak (verplichte invulling)	Code:	
Docenten:	Kerndocenten hoofdmodules, Koos Tamminga, gastdocenten	Periode:	A-D
Toetsvorm:	Schriftelijk tentamen, onderzoeksplan, presentaties, reflectieverslagen	EC	7,5 EC
Ingangseis:	geen	Cursusjaar:	2020-2021

Leerdoelen

Je kunt

1. zelfstandig methodologisch onderzoek verrichten binnen een onderdeel van de gereformeerde theologie (ET3);
2. samenwerken met andere wetenschappers, en relevante inzichten uit niet-theologische wetenschappen integreren en toepassen op het terrein van de theologie (ET3);
3. onderzoek door middel van een goed gestructureerd rapport presenteren aan vakgenoten en aan een breder publiek(ET3,4);
4. reflecteren op de eigen spiritualiteit en spiritueel levensverhaal en deze reflectie concretiseren in verslagen, een spirituele autobiografie en een beginnende bezinning en praktijk van spirituele auto-etnografie.
5. de theorie en praktijk van een reeks van spirituele oefeningen uit meerdere spirituele tradities adequaat en door eigen ervaring en participatie geïnformeerd verwoorden.
6. theologisch geïnformeerd verslag doen van trajecten van door hem/haar resp. ontvangen en gegeven geestelijke begeleiding.
7. theologisch geïnformeerd verslag doen van de eigen participatie in een voor hem/haar 'vreemde' spirituele praxis (te bepalen in overleg met de studieleider) en de eigen verwerking van oecumenische spirituele interactie.
8. reflecteren op de spirituele lezing van spirituele teksten.

Inhouden

Deze module start aan het begin van de cursus en loopt uitgesmeerd over het studiejaar voortdurend parallel aan de andere modules. Zij omvat drie dimensies: a. methodologie (na een algemeen-methodologisch begin samen met andere masterstudenten (methodologie 1) volgt een extra accent op de sociaalwetenschappelijke methode van auto-etnografie (methodologie 2); b. een praktische introductie en inwijding in spirituele oefeningen, zoveel mogelijk in correlatie met de traditie die gelijktijdig aan de orde is in andere modules (waarbij verondersteld wordt dat de student uit eigen motivatie ook in de eigen tijd bezig blijft met geestelijk oefenen); c. een praktische introductie en inwijding in de praktijk van het ontvangen en geven van geestelijke begeleiding.

Verschillende van deze onderdelen kunnen worden verbonden aan één of meer spirituele retraites.

Werkvormen

Retraites - hoorcolleges – werkcolleges (oefeningen) – gesprek - oefening in zelfreflectie – spirituele autobiografie – excursies - zelfstudie.

Studielast

Contacturen: 48 (retraites) + 15 (geestelijke begeleiding) + 12 (praxis) + 8 (methodologie a) + 10 (methodologie b)

Zelfstudie en collegevoorbereiding: 117

Toetsing

Schriftelijk tentamen (cijfer) - presentaties, onderzoeksplan of opdrachten, Reflectieverslagen (voldoende)

Literatuur

Verplicht

	Pag.	Ca t.	U.
Methodologie			
Verschuren, P.; Doorewaard, H., <i>Het ontwerpen van een onderzoek</i> (Den Haag Boom Lemma, 2007 of een latere versie).	250		20
Mortelmans, D., <i>Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden</i> (Leuven: Acco, 2013, 4e herziene druk).	40		2
Chang, Heewon. 2008. <i>Autoethnography As Method. Developing Qualitative Inquiry</i> , V. 1. Walnut Creek, Calif.: Left Coast Press.	200		20
Praxis			
Moons, Jos. <i>De Kunst Van Geestelijke Begeleiding : Een Praktijkboek in Ignatiaans Perspectief</i> . Edited by Madeleine Gimpel. Heeswijk-Dinther: Berne Media, uitgeverij abdij van Berne, 2019.	50		3
Smith, Gordon T. 2014. <i>Spiritual Direction : A Guide to Giving and Receiving Direction</i> . (lectuur) (selectie)	50		4
Benner, David G. 2002. <i>Sacred Companions: The Gift of Spiritual Friendship & Direction</i> . Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press. (lectuur) (selectie)	100		7
Coe, John H, and Kyle Strobel, eds. 2019. <i>Embracing Contemplation : Reclaiming a Christian Spiritual Practice</i> . Downers Grove, IL: InterVarsity Press. (lectuur) (selectie)	60		6
Boot, Lex. 2011. <i>Handboek Christelijke Meditatie : Vertrekpunten, Wegen, Vruchten</i> . Zoetermeer: Boekencentrum (lectuur) (selectie)	100		8

Smith, James K.A. <i>Je Bent Wat Je Lief Is : De Spirituele Kracht Van Gewoontes</i> . Translated by Kees de Wildt. Utrecht: KokBoekencentrum Uitgevers, 2019. (lectuur) (selectie)	75		6
Foster, Richard J. 1998. <i>Celebration of Discipline : The Path to Spiritual Growth</i> 20Th anniversary ed., 3rd ed., rev. ed. San Francisco: HarperSanFrancisco (lectuur) (selectie)	100		8
Nader bekend te maken en/of Reader	200		20
Zie ook bij de verschillende modules (indien daarin geïntegreerd)			
totaal			100

Aanbevolen

- a. Cameron, H.; Bhatti, D.; Duce, C.; Sweeney, J.; Watkins, C., *Talking about God in Practice* (London: SCM Press, 2010).
- b. Cameron, H.; Duce, C., *Researching Practice in Ministry and Mission. A Companion* (London: SCM Press, 2013).
- c. Osmer, R.R., *Practical Theology. An Introduction* (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing, 2008).
- d. Ruffing, Janet. 2000. *Spiritual Direction : Beyond the Beginnings*. New York: Paulist Press.
- e. Dow Leclerc, Diane, and Mark A Maddix. 2011. *Spiritual Formation : A Wesleyan Paradigm*. Kansas City, Mo.: Beacon Hill Press of Kansas City; Notters Grove, IL: InterVarsity Press.
- f. Keating, Thomas. 2008. *Spirituality, Contemplation, & Transformation : Writings on Centering Prayer*. New York: Lantern Books.
- g. Roothaan, Angela, and J.W. van Saane. 2007. *Wat Is Wijs? : Reflecties Op Spirituele Vorming*. Kampen: Ten Have.
- h. Crisp, Thomas M, ed. 2018. *Psychology and Spiritual Formation in Dialogue : Moral and Spiritual Change in Christian Perspective*. Christian Association for Psychological Studies Books. Westmont: InterVarsity Press
- i. Demaray, Donald E, and Reginald Johnson. 2007. *Spiritual Formation for Christian Leaders*. Nashville: Abingdon Press.
- j. Kalantzis, George. 2010. *Life in the Spirit : Spiritual Formation in Theological Perspective*. Edited by Jeffrey P Greenman and George Kalantzis. Wheaton Theology Conference Series. Downers Grove, IL: IVP Academic.
- k. Pearce, John. 1989. *Advance by Retreat : Using Silence to Come Closer to God*. Grove Spirituality Series, No. 29. Bramcote, Notts.: Grove Books